

Examen VWO
2017

tijdvak 1
maandag 22 mei
9.00 - 12.00 uur

Grieks

tevens oud programma Grieks

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 24 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.
Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

- 1p 1 Regel 298-299 Πρόσω γὰρ ἄστεως οὔσα τὰν πόλει κακὰ οὐκ οἶδα
Leg uit waarom de vrouwelijke vorm οὔσα gebruikt is, terwijl Χορός, waarmee het sprekende personage aangeduid wordt, een mannelijk woord is.
- 2p 2 Regel 300 Λέγοιμ' ἄν
Electra laat haar aarzeling om te spreken om een aantal redenen varen.
Beschrijf twee van deze redenen in eigen woorden. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m κακά regel 303).
- 2p 3 Regel 302-303 Ἐπεὶ t/m κακά
Leg uit dat er in deze regels sprake is van dramatische ironie.
- 1p 4 Regel 312 Κάστορ'
Beschrijf de rol die Castor in het vervolg van deze tragedie speelt (niet in dit examen afgedrukt). Gebruik bij voorkeur niet meer dan dertig woorden.
- 2p 5 Regel 313 ἐμνήστειεν en regel 316 ἔπερσ'
Leg het verschil in aspectswaarde uit tussen ἐμνήστειεν en ἔπερσ'. Ga in je antwoord in op de context van beide werkwoordsvormen.
- 2p 6 Regel 314-318 Μήτηρ t/m πόρπαισιν
Een van de functies van deze regels is contrastwerking ten opzichte van het voorafgaande (vanaf Λέγοιμ' regel 300).
Beschrijf in eigen woorden twee voorbeelden van contrastwerking tussen de inhoud van de regels 314-318 (Μήτηρ t/m πόρπαισιν) en het voorafgaande.
- 1p 7 Regel 318 στέγας
Citeer het Griekse woord uit de regels 304-310 (πρῶτον t/m τητωμένη) dat inhoudelijk overeenkomt met στέγας.
- 2p 8 Regel 323 τύμβος
Citeer de twee Griekse zelfstandige naamwoorden uit de regels 326-329 (Μέθη t/m λέγειν) die inhoudelijk overeenkomen met τύμβος.
- 3p 9 Regel 323 ἠτιμασμένος
Zowel de betekenis 'niet eren' als de betekenis 'onteren' wordt in het vervolg (t/m ὑβρίζεται regel 331) uitgewerkt.
a. Beschrijf in eigen woorden de drie uitwerkingen van de betekenis 'niet eren' die Electra in de regels 324-331 (οὔπω t/m ὑβρίζεται) noemt.
b. Beschrijf in eigen woorden de twee uitwerkingen van de betekenis 'onteren' die Electra in de regels 324-331 (οὔπω t/m ὑβρίζεται) noemt.

Regel 336-337 Αἰσχρὸν t/m κτανεῖν

Electra gebruikt in deze regels een a-fortiori-redenering.

- 1p 10 Beschrijf deze a-fortiori-redenering in eigen woorden.

Tekst 2

Regel 1015 τὸ πρᾶγμα

Met τὸ πρᾶγμα wijst Clytaemestra vooruit naar twee beschuldigingen aan het adres van Agamemnon.

- 2p 11 a. Beschrijf in eigen woorden de beschuldiging die ze uitspreekt in de regels 1018-1029 (Ἡμᾶς t/m διώλεσεν).
b. Beschrijf in eigen woorden de beschuldiging die ze uitspreekt in de regels 1032-1038 (Ἄλλ' t/m φίλον).

Regel 1015-1017 τὸ t/m δεῖ στυγεῖν

Deze regels worden door G. Koolschijn als volgt vertaald:

“Wie de feiten heeft vernomen mag zijn afschuw tonen, als ik haat verdien, maar waarom anders haten?”

- 2p 12 a. Citeer het Griekse woord dat is weergegeven met ‘mag’.
b. Citeer het Griekse tekstelement dat is weergegeven met ‘anders’.

Regel 1020-1022 Κεῖνος t/m Αὐλιν

Deze regels worden door G. Koolschijn als volgt vertaald:

“Maar hij heeft mijn dochter, onder het mom dat ze zou trouwen met Achilles, van huis naar Aulis meegenomen, waar de vloot vastzat.”

- 1p 13 Citeer het Griekse woord waarop de vertaling ‘onder het mom’ is gebaseerd.

Regel 1026 μίαν

- 1p 14 Leg uit dat μίαν door de plaatsing in de zin nadruk krijgt.

Regel 1024-1026 Κεῖ t/m ἦν

Clytaemestra's verbeelding werkt in deze regels als een camera die steeds meer inzoomt op de situatie.

- 2p 15 Leg dit uit en onderscheid hierbij drie stadia. Ga in je antwoord in op de inhoud van de regels 1024-1026 (Κεῖ t/m ἦν).

Regel 1035 Μῶρον μὲν οὖν γυναῖκες

- 1p 16 Citeer uit de regels 1035-1038 (Μῶρον t/m φίλον) het Griekse tekstelement dat naar Μῶρον μὲν οὖν γυναῖκες verwijst.

Regel 1036-1038 ὅταν t/m φίλον

- 2p 17 a. Beschrijf het verschil tussen de in deze regels in algemene termen beschreven gang van zaken en de gang van zaken bij Clytaemestra zoals Electra die in het vervolg (niet in dit examen afgedrukt) beschrijft.
b. Met welk grammaticaal middel wordt duidelijk gemaakt dat de uitspraak in de regels 1036-1038 (ὅταν t/m φίλον) algemene geldigheid heeft?

Regel 1040 κλύουσ' ἄνδρες κακῶς

- 1p 18 Citeer uit de regels 1035-1040 (Μῶρον t/m κακῶς) het Griekse woord dat inhoudelijk vergelijkbaar is met κλύουσ' κακῶς.

Regel 1044 ταῦτ'

- 1p 19 Beschrijf in eigen woorden wat Clytaemestra bedoelt met ταῦτ'. Baseer je antwoord op het voorafgaande (vanaf Κᾶπειτ' regel 1039).

Regel 1044 τὸν

- 1p 20 Naar wie verwijst τὸν?
A Ὅρέστην (regel 1042)
B πόσιν (regel 1042)
C Μενέλαον (regel 1043)
D πατήρ (regel 1043)

Regel 1036-1045 ὅταν t/m παθεῖν

In deze regels verdedigt Clytaemestra zich tegen twee verwijten.

- 2p 21 a. Beschrijf in eigen woorden het verwijt waartegen Clytaemestra zich in de regels 1036-1040 (ὅταν t/m κακῶς) verdedigt.
b. Beschrijf in eigen woorden het verwijt waartegen Clytaemestra zich in de regels 1041-1045 (Εἰ t/m παθεῖν) verdedigt.

Regel 1049-1050 Λέγ' t/m ἐνδίκως

Een opmerking als deze is kenmerkend voor het tekstonderdeel binnen een tragedie waarvan deze regels deel uitmaken.

- 2p 22 Noteer de term voor dit tekstonderdeel. Licht je antwoord toe en betrek daarbij de inhoud van de regels 1049-1050 (Λέγ' t/m ἐνδίκως).

Regel 1046-1054 Ἔκτειν' t/m λόγων

In deze regels komt een γνώμη voor.

- 1p 23 Geef deze γνώμη in eigen woorden weer.

Algemeen

Euripides besteedt in zijn tragedies veel aandacht aan vrouwen. Dat is ook het geval in de tragedie *Electra*.

- 2p 24 Leg uit dat de mannelijke personages Aegisthus en Orestes als veel minder krachtig voorgesteld worden dan de vrouwelijke personages Clytaemestra en Electra.
Ga in je antwoord in op elk van deze vier personages zoals die voorkomen in de *Electra* van Euripides. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 50 woorden.

Tekst 3

Bestudeer de inleiding en de aantekeningen van Tekst 3.

- 38p Vertaal de regels 864 t/m 882 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.